

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.1.453/2022/10.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Metzing Márton, előadó bíró
Dr. Harangozó Attila, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2023. szeptember 28.
Az ügy tárgya: embercsempészás büntette
Terhelt: ...
Elsőfok: Nyírbátori Járásbíróság, 2.B.39/2022/13., ítélet, tárgyalás, 2022. május 3.
Másodfok: Nyíregyházi Törvényszék, 4.Bf.334/2022/7., ítélet, nyilvános ülés, 2022. október 21.
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője
Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az embercsempészás büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Nyírbátori Járásbíróság 2.B.39/2022/13., illetve a Nyíregyházi Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bf.334/2022/7. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 47.099 (negyvenhétezer-kilencvenkilenc) forint büntügyi költséget az állam viseli.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. A Nyírbátori Járásbíróság a 2022. május 3-án kihirdetett 2.B.39/2022/13. számú ítéletével a terheltet bünszervezetben, társtettesként elkövetett embercsempészés büntette [Btk. 353. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és b) pont] miatt 4 év, fegyházban végrehajtani rendelt szabadságvesztésre és Magyarország területéről 8 év kiutasításra ítélte azzal, hogy a terhelt a kiszabott szabadságvesztésből nem bocsátható feltételes szabadságra.

[2] A terhelt és a védő által bejelentett fellebbezés folytán eljáró Nyíregyházi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2022. október 21-én meghozott 4.Bf.334/2022/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a cselekmény megnevezéséből a bünszervezetben elkövetést mellőzte, ugyanakkor a terhelt büntetését mint bünszervezetben elkövetővel szemben kiszabottnak tekintette, egyebekben pedig a járásbíróság ítéletét helybenhagyta.

[3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás lényege szerint a terhelt nemzetközi embercsempész hálózat tagjaként, a fölötté álló személyektől telefonon kapott utasítások és helyadatokat tartalmazó koordináták alapján 2021. augusztus 7. napján 13 óra körüli időben az általa vezetett külföldi honosságú Volkswagen Transporter típusú gépjárművel megjelent a ... útszakaszon abból a célból, hogy a külföldi-magyar államhatárt korábban embercsempészek segítségével jogosulatlanul átlépett, okmányokkal nem rendelkező külföldi állampolgárságú személyeket a magyar-külföldi államhatár térségébe szállítsa.

[4] Az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény 11. §-a szerint az államhatárt nemzetközi szerződésben és törvényben meghatározott feltételekkel – ha nemzetközi szerződés vagy az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusa kivételt nem tesz – a forgalom számára megnyitott, a forgalom jellegének megfelelő közúti, vasúti, vízi vagy légi határátkelőhelyen vagy határátlépési ponton ellenőrzés mellett szabad átlépni.

[5] A terhelt tisztában volt azzal, hogy a külföldi állampolgárok a magyar és a további Európai Unió államhatárait engedély nélkül, a jogszabályi rendelkezések megszegésével kívánják átlépni, a schengeni térség tagállamaiba utazáshoz és ott tartózkodáshoz szükséges okmányokkal nem rendelkeznek, és ehhez segítséget nyújtott nekik. Felismerte azt, hogy szervezett bűnelkövetői csoport, bünszervezet részeként nyújt szándékosan segítséget a külföldi állampolgárságú személyeknek az államhatárok átlépéséhez.

[6] 2021. augusztus 7. napján a hajnali órákban 18 fő külföldi és 7 fő külföldi állampolgár a külföldi-magyar államhatárt a ... térségében, a zöldhatáron illegálisan, a nyomozás során be nem azonosított „...” nevű külföldi állampolgárságú embercsempész vezetésével átlépték.

[7] Az államhatár átlépését követően a „...” nevű személy külföldi országba visszafordult, azonban előtte a 25 fős, illegális migránsokból álló csoport további vezetésével megbízta a külföldi állampolgár személy 1-et – aki maga is a csoport tagja volt –, és az ehhez szükséges mobiltelefont és kapcsolattartói telefonszámot is személy 1 rendelkezésére bocsátotta. Személy 1 a „WhatsApp” alkalmazáson kapott utasítások alapján a csoportot gyalogosan a megadott koordinátára, a ... útszakaszra vezette. 2 személy a csoporttól leszakadt.

[8] Az előzetesen egyeztetett helyen – ... között – a személy 1 által vezetett 23 főt a terhelt a Volkswagen Transporter kisbusszal 13 óra körüli időpontban felvette. Az illegális migráns személyek a kisbusz hátsó ülésén és a raktérben helyezkedtek el. A terhelt a vezetőüléssel ülve arra várt, hogy ismeretlen társától mobiltelefonján megkapja az útvonalra vonatkozó további utasításokat. Körülbelül 5 perc elteltével a határrendészeti kirendeltség munkatársai tettenérték.

[9] A mikrobuszban tartózkodó 23 külföldi állampolgár Magyarországon való jogszerű tartózkodását igazolni nem tudta; embercsempészek segítségével kívánt eljutni ország 1-be, majd további nyugat-európai országokba.

[10] Ország 1-be való megérkezésüket követően a külföldi állampolgároknak 3.000-4.000 eurót kellett volna fizetniük az embercsempészek részére. A terhelt a tevékenységéért – sikeres szállítás esetén – 1.000 euró díjazásban részesült volna.

[11] A terhelt és a bűnszervezet ismeretlen tagjai a csempészett személyeknek oly módon nyújtottak segítséget, hogy azok megszegték az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény 11. §-át, a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény V. fejezetében, valamint az Európai Parlament és a Tanács 2016/399. (2016. március 9.) EK rendelet 6. cikkében foglalt rendelkezéseket. A bűnszervezet célja az okmányokkal nem rendelkező harmadik országbeli állampolgárok Ausztriába történő juttatása volt.

[12] A nyomozó hatóság lefoglalta az elkövetéshez használt Volkswagen Transporter típusú kisbuszt, amelynek tulajdonosa ismeretlen; a gépjármű-nyilvántartás szerinti tulajdonos a járművet korábban értékesítette, arra nem tart igényt.

[13] Személy 1-et a Nyírbátori Járásbíróság a 2022. március 31. napján kihirdetett és aznap jogerőre emelkedett 2.B.8/2022/28. számú ítéletében társtettesként elkövetett embercsempészés büntette [Btk. 353. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] miatt 1 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 2 év Magyarországról történő kiutasításra ítélte.

[14] **II. 1.** A jogerős ügydöntő határozat ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában írt felülvizsgálati okra való hivatkozással.

[15] Az indítvány szerint a jogerős ítélet törvénysértően róta fel a terheltnek a bűnszervezeti elkövetést, mert az irányadó tényállás semmilyen olyan tény nem tartalmaz, amely a terhelt bűnszervezetben való elkövetéssel kapcsolatos tudattartalmát alátámasztaná. Az ítéleti tényállás még azt sem tartalmazza, hogy a terheltet bárki tájékoztatta volna arról, hogy az országhatárt illegálisan átlépő személyek milyen formában: szervezeten vagy „egyedileg” jutottak el a magyar államhatárig.

[16] Álláspontja szerint a bűnszervezeti elkövetés megállapításához két feltétel szükséges: egyrészt, hogy fennálljanak a bűnszervezet Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában rögzített kritériumai, másrészt, hogy a terhelt tudata is átfogja ezen ismérvek teljesülését.

[17] Ehhez képest úgy látta, hogy „az ítélet indokolásában rögzített bizonyítékok már önmagukban sem merítik ki a bűnszervezet Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontja szerinti kritériumokat”, különös tekintettel a törvény által megkívánt hierarchia és konspiráció követelményére. A mérlegelés támadásának felülvizsgálatban érvényesülő tilalmára tekintettel, annak ismeretében ugyanakkor nem hivatkozott a megállapított tényállás megalapozatlanságára, bizonyítatlanságára.

[18] Ezzel szemben a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás megítélése szerint semmilyen állítást nem tartalmaz, amely alátámasztaná, hogy a terhelt tudatának „a külső jegyekből át kellett volna fogja, hogy cselekményével egy hosszabb időre, hierarchikusan szervezett, konspiratíván működő csoport által elkövetendő bűncselekményhez csatlakozott volna”. Sőt, a külső jegyek éppen az ellenkezőjét támasztották alá, hiszen „az illegális migránsokat egy olyan személy vezeti, aki maga is illegális migráns. Nincs az ilyen ügyekben rendszeresen alkalmazott felvezető autó. Zavaros ellentmondó információkat kap, mind a felvétel helyével, mind a szállítandó migránsok létszámával kapcsolatosan.”. Mindezek

alapján a terhelt által ismert körülmények „sokkal inkább a szervezetlen spontaneitás irányába mutatnak, mint a hierarchikus konspiratív szervezetség irányába”.

[19] Különösen sérelmesnek tartotta, hogy a bíróság személy 1-gyel szemben nem állapította meg a bünszervezeti elkövetést, noha személy 1 „minden bizonnyal tisztában volt azzal, hogy milyen hálózat, milyen szervezetségi szinten működött közre a migráns személyek Magyarországra juttatásában”.

[20] Indokai alapján a jogerős ítélet megváltoztatására, és a bünszervezeti elkövetés megállapításának mellőzésével a terhelttel szemben kiszabott büntetés lényeges enyhítésére, a kiszabott szabadságvesztés börtön fokozatban való meghatározására tett indítványt, azzal, hogy a Kúria rendelkezzen arról is, miszerint a terhelt a kiszabott szabadságvesztésből a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon feltételes szabadságra bocsátható.

[21] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.1596/2022/2. számú átiratában a védő felülvizsgálati indítványát részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[22] Utalt rá, hogy a másodfokú bíróság ítélete [32] bekezdésében kiegészítette az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, mégpedig pontosan a védő által kifogásolt terhelti tudattartalom leírásával. A Legfőbb Ügyészség érvelése szerint a Be. 650. § (2) bekezdésében és a 659. § (1) bekezdésében rögzített szabályokra tekintettel a terhelti tudattartalmat hiányoló védői érvelés alapján a felülvizsgálat törvényben kizárt.

[23] Úgy látta, hogy az irányadó tényállás maradéktalanul tartalmazza azokat a történeti és tudati tényeket, amelyek a terhelt bűnösségének megállapítását, valamint cselekményének a jogerős ítélet szerinti minősítését megalapozzák. Egyebekben pedig a BH 2017.217. szám alatt közzétett eseti döntés elvi tartalmának felhívásával kiemelte, hogy a bünszervezeti elkövetés törvénytörő megállapítása nem eredményezi törvénytörő büntetés kiszabását, ha az adott tényálláshoz rendelt törvényi büntetési tételkeret felső határát nem haladja meg. Mivel pedig a terhelttel szemben kiszabott négy év szabadságvesztés a két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztésben meghatározott büntetési tétel keretein belül marad, ezért a terhelt büntetését is törvényesnek tartotta.

[24] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet hatályában tartsa fenn.

[25] **III.** A védő által benyújtott felülvizsgálati indítvány alaptalan.

[26] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, és kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[27] 2. A védő a büntető anyagi jog szabályainak megsértése körében a bünszervezeti elkövetés megállapítását vitatta.

[28] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a bűncselekmény törvénytörő minősítése (első fordulat) miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével (második fordulat) szabott ki törvénytörő büntetést.

[29] 2.1. A felülvizsgálati ok két fordulata alapján a Kúria felülbírálati és döntési jogköre némileg eltérő.

[30] Az első fordulat szerinti felülvizsgálati ok (törvénytörő minősítés) esetén ugyanis a hatályos eljárási törvény nem (miként a 2003. július 1. és 2018. június 30. között hatályos 1998. évi XIX. törvény sem) tartalmaz olyan szűkítő rendelkezést, mint a 2003. június 30. napjáig hatályban volt 1973. évi I. törvény 284. § (2) bekezdése, amelynek értelmében

törvénysértő minősítés esetén sincs helye felülvizsgálatnak, ha a büntetést a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között szabták ki.

[31] Ebből következően a hatályos eljárási törvény szerint felülvizsgálati eljárásban megállapított törvénysértő minősítés esetén a büntetés abban az esetben is lehet törvénysértő, ha az a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tételkereten belül marad. Mivel a büntetési tételhatárok között a büntetést annak céljához igazítva, egyéniesítve, a cselekmény tárgyi súlyához, a belső arányossághoz igazodva kell kiszabni, ezért a törvénysértő minősítés érintheti a büntetés törvényességét akkor is, ha a kiszabott büntetés a helyesbített minősítéshez tartozó büntetési tételkereten belül marad, ám nem felel meg a helyes minősítésű bűncselekmény tárgyi súlyának, az alanyi bűnösség fokának (BH 2011.97.I.). A Be. szerinti szabályozás helyes értelme szerint ekként törvénysértő minősítés esetében akkor is szükséges a kiszabott büntetés vizsgálata, ha az a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretén belüli [Bfv.III.77/2017/23. (BH 2017.359.IV.)].

[32] Az előbbiekkal szemben a második fordulat szerinti felülvizsgálati ok (a Btk. – a cselekmény minősítésén kívül eső – más szabályának megsértése) az olyan büntető anyagi jogi szabály megszegését jelenti, amelynek alkalmazását a büntetés meghatározása körében a törvény az ítélőbíró számára korlátok közé szorítva biztosítja, és elvétése miatt a Be. XCIV. Fejezete nem nyújt jogorvoslati lehetőséget. Ilyen esetben a büntetés nem illeszkedik a törvénybe, azaz ilyen büntetést a törvény nem tesz lehetővé [Bfv.III.1.559/2018/10. (BH 2020.9.)]. A büntetőjog más szabályának megsértése miatt tehát csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik [Bfv.III.359/2012/2. (BH 2012.239.)].

[33] A bűnszervezeti elkövetés megállapítását sérelmező indítvány alapja a hivatkozott felülvizsgálati ok második fordulata, mert az a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott bűnszervezet törvénysértő megállapítását kifogásolja. A bűnszervezetben elkövetés pedig az eljárás tárgyát képező bűncselekmény jogi minősítése szempontjából közömbös. Nem része a jogi minősítésnek, hanem olyan, bármilyen szándékos bűncselekmény elkövetéséhez kapcsolható többes elkövetői forma, amely a Btk. Általános Részében foglalt jogkövetkezményeket – egyebek mellett az e szervezeti forma keretében elkövetett bűncselekmény büntetési tételkeretének az emelkedését – vonja maga után [Bfv.II.1.200/2019/18. [198]].

[34] 2.2. Ekként a felülvizsgálati indítvány a Btk. más szabályának a megsértésére tekintettel kiszabott törvénysértő büntetés címén szorul érdemi elbírálásra. A Btk. megsérteni vélt szabályát az indítványozó a bűnszervezetben elkövetés törvénysértő megállapításában jelölte meg.

[35] A bűnszervezetben elkövetés megállapítása akkor támadható felülvizsgálati indítvánnyal, ha e téves bűnszervezeti megállapítás mint a büntetőjog más szabályának megsértése törvénysértő büntetés kiszabására vezetett [Bfv.I.1.800/2015/8. (BH 2016.234.)]. Felülvizsgálati ügyben azonban elsősorban a büntetési tételkeretnek van meghatározó szerepe. A vizsgált felülvizsgálati ok szempontjából nem jelent törvénysértő büntetést, és ezért nem felülvizsgálati ok, ha az alapügyben eljáró bíróság nem, vagy nem törvényesen határozta meg a feltételes szabadság legkorábbi időpontját [Bfv.II.520/2014/7. (BH 2015.269.II.)]. Ugyanígy, a szabadságvesztés végrehajtási fokozatának meghatározása nem a büntetés kiszabásának a része, ezért e körben nincs helye felülvizsgálatnak [Bfv.II.1.801/2016/6. (BH 2017.326.)]. Éppen ezért a bűnszervezetben történő elkövetés törvénysértő megállapítása nem feltétlenül eredményezi törvénysértő büntetés kiszabását, amennyiben az adott tényálláshoz rendelt törvényi büntetési tételkeret felső határát nem haladja meg. Ha tehát a bűnszervezetben elkövetés törvénysértő megállapítása mellett a joghátrány meghatározására a törvényes keretek között került sor, akkor nincs helye

felülvizsgálatnak a feltételes szabadság kizárására és a végrehajtási fokozat megállapítására vonatkozó rendelkezéssel szemben, mivel ezek önmagukban nem valósítanak meg önálló felülvizsgálati okot [Bfv.I.752/2020/17. (BH 2021.217.II.)].

[36] Összegezve: a bünszervezet megállapítását támadó felülvizsgálati indítvány egyedül abban az esetben vezethet a jogerős ítélet megváltoztatására, ha a bíróság a bünszervezet esetleges törvénysértő megállapítása mellett a büntetést az általa alkalmazott büntetőtörvény Általános Részének a büntetési tételkeretet a bünszervezet elkövetés folytán emelő rendelkezésének alkalmazásával szabta ki.

[37] Ha azonban a kiszabott büntetés nem haladja meg az adott bűncselekményre a Btk. Különös Része által rendelt büntetési tételkeretet, illetve – esetlegesen – a halmazati büntetéskiszabás szabályaira, továbbá a különös visszaesőkre, többszörös visszaesőkre vagy erőszakos többszörös visszaesőkre vonatkozó rendelkezésekre figyelemmel megemelt büntetési tételkeretet, a felülvizsgálati indítvány a bünszervezeti elkövetés téves megállapítása ellenére sem vezethet eredményre. A (törvénysértően megállapított) bünszervezetben elkövetés Btk. Általános Részében meghatározott további következményei – a szabadságvesztés fegyházban rendelt végrehajtási fokozata, illetve a feltételes szabadságra bocsátásból való kizártság – ugyanis a fentebb írtak szerint önmagukban nem jelentik törvénysértő büntetés kiszabását.

[38] Mivel pedig a terhelttel szemben kiszabott 4 év szabadságvesztés nem haladja meg a terhére megállapított bűncselekmény Btk. Különös Részében meghatározott büntetési tételkeretének felső határát, ezért a Legfőbb Ügyészség helytállóan mutatott rá, hogy a jelen ügyben akkor sem lehetne szó törvénysértő büntetés kiszabásáról, ha a bünszervezet megállapítása törvénysértő lenne.

[39] 3.1. Az alapügyben ugyanakkor nem csupán törvénysértő büntetés kiszabására nem került sor a terhelttel szemben, de a jogerős ítélet egyebekben is törvényesen szabott ki büntetést vele mint bünszervezetben elkövetővel szemben.

[40] A bünszervezet jogi szabályozását a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 1997. évi LXXIII. törvény 1997. szeptember 15. napjával iktatta be a büntetőtörvénybe (korábbi Btk. 137. § 7. pont). A rendelkezést a büntető jogszabályok módosításáról szóló 1998. évi LXXXVII. törvény 35. §-a 1999. március 1. napjával módosította és átszámozta (korábbi Btk. 137. § 8. pont). Az ekkor hatályba lépett törvényszöveg szerint bünszervezet: bűncselekmények rendszeres elkövetése révén haszonszerzés végett létrejött olyan bünszövetség, amely feladatmegosztáson, alá-fölrendeltségi rendszeren és személyi kapcsolatokon nyugvó szerepvállaláson alapul.

[41] Ezt követően a törvényszöveget a 2002. április 1. napjától hatályos, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 2001. évi CXXI. törvény 19. § (5) bekezdése határozta meg. Aszerint a bünszervezet: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése. Ugyanez a szövegezés került át a 2013. július 1. napján hatályba lépett Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjába is.

[42] E két törvényi rendelkezés összevetése alapján kitűnik, hogy a 2002. április 1. napjától hatályos módosítás a bünszervezet fogalmi elemei közül többet elhagyott, ugyanakkor új tényállási elemeket is meghatározott. A módosító törvény miniszteri indokolása akkor az alábbiakat tartalmazta: „A szervezett bűnözés elleni hatékony fellépés büntetőjogi eszközeinek kialakítása az elmúlt időszakban különös hangsúlyt kapott mind az Európai Unióban, mind más nemzetközi szervezetekben. 1998. december 21-én az Európai Unió Tanácsa együttes fellépést fogadott el az Európai Unió tagállamaiban a bűnöző

szervezetben való részvétel bűncselekménnyé nyilvánításáról.”. Az együttes fellépés 1. Cikke határozza meg a bűnöző szervezet fogalmát: „Ezen együttes fellépés tekintetében a »bűnöző szervezet« kettőnél több személy hosszabb időre szóló szervezett együttműködését jelenti olyan bűncselekmények összehangolt elkövetésére, amelyek büntetési tételének felső határa legalább négyévi szabadságvesztés büntetés, vagy ilyen tartamú biztonsági intézkedés, avagy ennél súlyosabb büntetés, tekintet nélkül arra, hogy ezek a bűncselekmények magukban képezik az elkövetés célját, vagy pedig eszközül szolgálnak arra, hogy vagyoni előnyt szerezzenek és adott esetben közhatóságok működését megengedhetetlen módon befolyásolják.”.

[43] 2000. december 14-én a 2282/2000. (XI. 29.) Korm. határozat alapján a belügyminiszter aláírta az ENSZ keretében létrejött Egyezményt a nemzetközi szervezett bűnözés ellen, amelyet a 2006. évi CI. törvény hirdetett ki. Az Egyezmény 2. Cikke határozza meg a szervezett bűnözői csoport fogalmát.

[44] „Az Egyezmény alkalmazásában

»szervezett bűnözői csoport«: bizonyos ideig fennálló, három vagy több főből álló strukturált csoport, amely összehangoltan működik egy vagy több, a jelen az Egyezményben meghatározott súlyos bűncselekmény elkövetése céljából, közvetlen vagy közvetett módon pénzügyi vagy más anyagi haszon megszerzésére törekedve;

»súlyos bűncselekmény«: legalább négy év szabadságvesztéssel vagy súlyosabb büntetéssel büntethető bűncselekményt megvalósító magatartás;

»strukturált csoport«: nem egyetlen bűncselekmény azonnali végrehajtására, és nem alkalmasszerűen létrehozott csoport, amelyben nem szükséges, hogy tagjai pontosan meghatározott szerepekkel rendelkezzenek, vagy hogy tagsága állandó legyen, illetőleg fejlett hierarchiával rendelkezzen”.

[45] A törvény az együttes fellépésnek és az említett ENSZ Egyezménynek megfelelő rendelkezést tartalmaz a bűnszervezet fogalmára.

[46] A törvénymódosítás tehát tudatosan, az ENSZ Egyezmény kifejezetten ezt rögzítő tartalmára való utalással mellőzte a bűnszervezet fogalmi elemei közül – egyebek mellett – az alá-fölérendeltség követelményét, a konspiratív működés pedig sem a korábbi, sem a későbbi szabályozásnak nem volt eleme, és azt a hivatkozott nemzetközi jogi aktusok sem kívánják meg.

[47] A Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2019. évi LXVI. törvény 107. §-a ugyanakkor valóban módosította a Btk. bűnszervezet fogalmára adott értelmező rendelkezését. Eszerint bűnszervezet a legalább három személyből álló, hosszabb időre, hierarchikusan szervezett, konspiratíván működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

[48] A törvénymódosítás tehát a hierarchikus szervezettség és a konspiratív működés követelményét építette be új tényállási elemként a bűnszervezet fogalmába.

[49] A Kúria a Bhar.III.571/2019/41. számú határozatában kifejtette, hogy a módosítást követően hatályos Btk. nem tartalmaz törvényi értelmezést a „hierarchikusan szervezett” és a „konspiratíván működő” fogalmi elemekhez. Ezek értelmezése a jogalkalmazó, a bíróság feladata. A jogalkalmazó Alaptörvényben rögzített kötelességének eleget téve értelmezésekor figyelembe veszi a jogszabályhoz fűzött indokolást, azonban annak kötőereje nincs, az nem anyagi jogi szabály. A törvényi indokolás az egyes fogalmi elemek megállapításához nyújt értelmezési segítséget. Az azonban már a bíróság feladatát képezi, hogy adott tényállás alapján a bűnszervezetben elkövetés megállapítható-e.

[50] Az Alkotmánybíróság a 3041/2021. (II. 19.) AB határozatában utalt rá, hogy „az Alaptörvény 28. cikkében megkövetelt vélelem szerint a bíróságoknak a jogalkalmazás során azt kell feltételezniük, hogy a jogszabályok előírásai a józan észnek megfelelő célt szolgálnak.” {3041/2021. (II. 19.) AB határozat [22]}.

[51] Az Alkotmánybíróság továbbá leszögezte: „pusztán az a tény, hogy a bíróság a jogszabály céljának vizsgálata után azzal ellentétes tartalmú döntést hoz, nem eredményez minden esetben és feltétlenül alaptörvény-ellenességet. Egy ilyen követelmény a jogrend működőképességet veszélyeztető rugalmatlanságát idézhetné elő. Maga az Alaptörvény 28. cikke is akként fogalmaz, hogy a jogértelmezésnek a jogszabály célját kell elsősorban figyelembe vennie, és nem zárja ki, hogy a jogszabály tartalmának megállapításakor a bíróság egyéb szempontokra is figyelemmel legyen, és hogy ezek mérlegelése során, indokolt esetben, a jogszabály eredeti céljával ellentétes következtetésre jusson. Az a bírósági mérlegelés azonban, amely a jogszabály céljának vizsgálatát teljes mértékben és kifejezetten kizárja, már alaptörvény-ellenesnek minősül.” {23/2018. (XII. 28.) AB határozat [30]}.

[52] A Kúria ennek ismeretében alakította ki álláspontját, amely szerint a jogszabályi változás nem jelenti feltétlen a bünszervezet fogalmának jogalkalmazói újragondolását {Bfv.I.752/2020/17. [128]-[131] bekezdés}.

[53] Ennek megfelelően a Kúria már számos határozatában foglalt állást, hogy a bünszervezet egyik új fogalmi elemeként meghatározott hierarchikus szervezettség nem jelenti valamennyi bünszervezetben résztvevő személy hierarchiában való elhelyezkedését. Amennyiben olyan adat áll rendelkezésre, amely akár egy résztvevő szervezői, koordináló, irányító szerepére vonatkozik a feladatok megosztása során, akkor e körülmény olyan alá-fölérendeltséget jelentő személykapcsolatnak tekinthető, amely megalapozhatja a bünszervezet megállapítását az új fogalom szerint is. A csoport konspiratív működése mint a másik új fogalmi elem pedig a korábbi fogalmi elemek közül az összehangolt működésnek feleltethető meg, amennyiben az a külvilág elől rejtve valósul meg, de nem jelenti a teljes szervezet minden tagjával való együttműködést, hanem az egyes cselekményekhez rendelt személyek összehangolt tevékenységét feltételezi (Bhar.III.571/2019/41., Bfv.II.322/2021/8., Bfv.II.605/2021/8.).

[54] A vázolt értelmezési keret tükrében pedig a bünszervezetben elkövetés ismérvei a terhelt tekintetében hiánytalanul megvalósultak. Azt pedig, hogy személy 1 terhelt tekintetében a jogerős ítélet törvényesen mellőzte-e a bünszervezeti elkövetés felrovását, a Be. 651. § (1) bekezdése szerint a terhelt terhére felülvizsgálati indítványt benyújtani jogosult ügyészségi indítvány hiányában a Kúria nem vizsgálhatta. E kérdés azonban a terhelt cselekményének elbírálása szempontjából valójában közömbös: jelentősége kizárólag annak van, hogy a bünszervezet fogalmi elemei a terheltet érintően teljesültek-e.

[55] 3.2. A felülvizsgálati eljárás megkerülhetetlen szabálya, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. Ezzel összhangban a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[56] A tényállás irányadó jellege azt jelenti, hogy a felülvizsgálati eljárásban nem csupán a jogerős ítéletben írt tényállás támadhatatlan, de az a mérlegelő tevékenység is, amely e tényállás megállapítására vezetett. Ebből következően a felülvizsgálat során a felmerült bizonyítékok felülmérlegelésére, az esetlegesen a Be. 167. § (5) bekezdésében írtakkal ellentétesen felhasznált bizonyítékok kizárására, egyáltalán: a bizonyítás szabályaival ellentétesen beszerzett vagy felhasznált bizonyítékon alapuló tényállás revíziójára, az ítéleti tényállás megalapozatlanságát érintő következtetések levonására, eltérő tényállás

megállapítására az eljárási törvény nem biztosít lehetőséget. A felülvizsgálat tehát a jogerős [azaz a Be. 456. § (1) bekezdése értelmében végleges és mindenkire kötelező döntést hordozó] ítélet elleni jogi, és nem ténybeli kifogások érvényesítését biztosító rendkívüli jogorvoslat.

[57] Éppen ezért a felülvizsgálati eljárás során figyelmen kívül marad, hogy az alapügyben eljáró bíróságok a bizonyítékok helytálló mérlegelésével állapították-e meg a jogerős ítéletben írt tényállást. A bizonyítékok mérlegelésével összefüggő ténybeli kifogások fogalmilag eltérő ténymegállapítást céloznak, a Be. 650. § (2) bekezdésében és a 659. § (1) bekezdésében meghatározott törvényi tilalomba ütközően. Ebből fakadóan – ahogy arra a védő is helyesen utalt indítványában – kizárólag az irányadó tényállás talaján vizsgálható a bünszervezeti elkövetés megállapításának törvényessége.

[58] 3.3. Az irányadó tényállás alapulvételével az elkövetői kör tagjainak száma a hármat meghaladta. A jogerős ítélet szerint a terhelt egy hálózat tagjaként fejtette ki tevékenységét, amelynek során a „fölötte álló” (többes számban meghatározott) személyektől kapott utasítást. Azaz, nem, hogy a fel nem derített teljes hálózat, de önmagában a terhelt és a vele kapcsolatban álló személyek száma szükségképpen elérte a bünszervezet megállapításához szabott törvényi minimumot, három főt.

[59] 3.4. Részletesebb indokolásra nem szorul, hogy a szervezet célja az alapesetben is egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő embercsempészás büntetendő megvalósításával legalább ötévi szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmények elkövetése volt.

[60] Ehhez hozzá kell tenni: az, hogy mire kell a bünszervezetnek irányulnia, magának a bünszervezetnek fogalmi eleme. Következésképpen, bünszervezetben elkövetés megállapítható azzal szemben is, aki – eseti jelleggel – akár egyetlen cselekményt tettesként vagy részesként valósít meg (4/2005. Büntető jogegységi határozat a bűncselekmény bünszervezetben való elkövetésének megállapíthatóságáról, I. pont).

[61] 3.5. Ami a szervezet hosszabb időre való szerveződését illeti, annak lényege, hogy az elkövetés tartama nem limitált. Az ítélkezési tapasztalatok szerint az illegális nemzetközi migrációval összefüggő embercsempészás általában bünszervezet közreműködésével valósul meg (4/2005. Büntető jogegységi határozat indokolás V. pont). Az államhatárt illegálisan átlépő harmadik országbeli személyeket az adott esetben is „nemzetközi embercsempész hálózat”, azaz fogalmilag nem eseti jellegű, hanem rendszeresen ismétlődő azonos tevékenység folytatására szerveződött csoport juttatta be Magyarország területére. A Kúria a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozata szerint pedig a határokon túl nyúló módon összeállt bünszervezet esetében a hosszabb időre szervezettség eleve szükségszerűség, ennek hiányában sem rövidebb, sem hosszabb távon eredményesen nem funkcionálhat {Bfv.II.515/2018/6. [83]}.

[62] 3.6. A fentebb már kifejtettek szerint a hierarchikus, alá-fölérendeltséget tükröző szerveződés megkülönböztető jegye a valamely – akár egyetlen – tag általi utasítási jogkör gyakorlása a szerveződés más tagjai felett. Az utasítások tárgyát értelemszerűen a szervezet tevékenységébe tartozó feladatok ellátására való felhívás képezi. A szervezet tehát abban az esetben alkot hierarchikus struktúrát, ha valamely tagja utasításokat ad a többi tag (vagy legalább a tagok egy része) számára. Az utasítás pedig nem más, mint feladatmeghatározás.

[63] E körben külön kiemelendő, hogy a hierarchia nem jelent olyan alárendeltséget, ami akár fizikai erőszakkal való kikényszeríthetőséget vonna maga köré; a norma ilyen követelményt nem támaszt és fel sem vet. A hierarchia – egyéb, a törvényben meghatározott definíció hiányában – itt is ugyanazt jelenti, mint a köznyelvben, aminek nem feltétele a

fizikai kikényszeríthetőség. Például egy munkajogi jogviszonyban sincs szó az erőszakkal kikényszeríthetőség lehetőségéről, mégsem vitás a hierarchia {Bhar.II.848/2022/59. [236]}.

[64] A hierarchia ekként meghatározható ismérvei pedig az irányadó – a felülvizsgálatban támadhatatlan – tényállás alapján jelen ügyben is felismerhetők.

[65] Az elsőfokú ítélet tényállása a [11] bekezdésben pontosan rögzíti, hogy a terhelt „fölte”, azaz a hierarchia magasabb szintjén álló személyek utasításait követve látta el tevékenységét és ment gépkocsijával elfogásának helyszínére. A szervezeti feladatmegosztás és a feladatok megosztása körében érvényesülő hierarchia tehát pusztán a terhelti magatartás leírásából félreérthetetlenül kitűnik, így az is, hogy a terhelt a szervezeti hierarchia alacsonyabb, a felelősségre vonás kockázatát a valószínűség magasabb fokán magában hordozó szintjén helyezkedett el.

[66] 3.7. A jogerős ítéletben vázolt tényállás alapján végül az elkövetői kör működésének konspiratív jellege is kirajzolódik. A szervezet tagjai a cselekmény leplezése, a felelősségre vonás minimalizálása érdekében magából a tényállásból kiolvashatóan a feladatok szervezése során a kommunikáció olyan formáját választották, amely eleve megnehezíti, a jelen esetben ráadásul eredményesen meg is akadályozta a közvetlen végrehajtással megbízott elkövetőn (a terhelten) túl más, az elkövetésben részt vett, így különösen a részére utasításokat adó további elkövetők azonosítását.

[67] Ha pedig a külvilág elől rejtve megvalósított cselekmény a szervezetben részt vevő elkövetők jelen ítéleti tényállásból is kitűnő összehangolt tevékenységével párosul, ez pontosan az értelmező rendelkezések által megkívánt konspiratív működés fogalmának felel meg.

[68] 3.8. Végül, a védői indítvány alaptételével összhangban a bűnszervezeti elkövetés megállapításához a bűnszervezet Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában tételezett tárgyi ismérveinek nem az egyes terhelték magatartásában kell tükröződnie, hanem a szervezet tevékenységében.

[69] Pontosán ez az oka, hogy valamely bűncselekmény elkövetője bűnszervezetben elkövetőnek minősülhet akkor is, ha maga:

- csupán esetileg vesz részt a szervezet célját képező bűncselekmény elkövetésében,
- csupán egyetlen bűncselekményt (részcselekményt) megvalósítva, miközben
- a szervezet kialakult hierarchiájában akár részt sem vesz és a további elkövetőkkel
- konspiratív kommunikációt nem folytat,

feltéve, hogy tudata a Btk. értelmező rendelkezései között meghatározott e tárgyi ismérveket, illetve az ezeknek megfeleltethető életbeli tényeket átfogja (4/2005. Büntető jogegységi határozat II. pont).

[70] Az alapügyben a Nyíregyházi Törvényszék ítélete [32] bekezdésében – az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás részleges megalapozatlanságát kiküszöbölve – azzal egészítette ki a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállást, hogy a terhelt tisztában volt azzal, miszerint a külföldi állampolgárok a magyar és a további Európai Unió államhatárait engedély nélkül, a jogszabályi rendelkezések megszegésével kívánják átlépni, a schengeni térség tagállamaiba utazáshoz és ott tartózkodáshoz szükséges okmányokkal nem rendelkeznek, és ehhez segítséget nyújtott nekik. Felismerte azt, hogy szervezett bűnelkövetői csoport, bűnszervezet részeként nyújt szándékosan segítséget a külföldi állampolgárságú személyeknek az államhatárok átlépéséhez.

[71] Az ítéleti tényállás megállapításai nem kizárólag fizikai jellegű külső történések, de ún. belső történések, tudati tények is lehetnek (BH 2005.167.). A tudattartalom megállapítása

tehát a tényállás része lehet, és ezért a tudati tények a felülvizsgálati eljárásban sem vitathatók (BH 2011.3.II.). A tényállás részévé tett tudati tények vitathatósága azonban csak akkor eshet el, ha a szűkebb értelemben vett tényállásba tartozó külső, a kívülvilágban megjelenő tényekből, életbeli jelenségekből a belső tények valóban következnek [Bfv.II.1.692/2017/6. (BH 2018.239.)].

[72] Jelen esetben pedig az imént kifejtettek szerint a terheltnek az indítvány által hiányolt ismereteire mint tudati tényre is kiterjedő tényállás e megállapításai a külső történések leírásával összhangban állnak. E tudati tények ezért a felülvizsgálati eljárásban alappal nem tehetők vitássá.

[73] Az irányadó tényállás a másodfokú bíróság általi kiegészítéssel ekként szinte szó szerint rögzíti az indítványozó által a jogerős ítéleten számonkért tudati tényeket, levonhatóvá téve a következtetést, hogy a terhelt tudata átfogta a cselekmény bünszervezetbeli elkövetésének megállapítására vezető életbeli tényeket, összhangban a bünszervezetben elkövetés felrovásához a 4/2005. Büntető jogegységi határozat rendelkező részének II. pontjában állított követelményekkel.

[74] 3.9. Összegezve, szó sincs tehát róla, hogy a terhelt valamely „szervezetlen spontaneitás” által vezérelt eseményeknek vált volna részesévé. Ehhez képest a magyarországi kötődéssel nem rendelkező terhelt leplezett módon közölt utasítások útján jutott pontosan arra a helyszínre, amelyre a bünszervezet további tagjai a harmadik országbeli személyeket – hasonlóan rejtett kommunikációs csatornák útján – vezették. A migráncsoport pedig már a terhelt elérhetőségi adatainak birtokában érkezett a felvételi helyre, amit szintén a szervezet juttatott el a részükre.

[75] A részleteiben is aprólékosan megtervezett tevékenység mögött tehát egy olyan, konspiratív módon működő szervezet állt, amelynek résztvevőjeként a terhelt a hierarchia felsőbb szintjén álló tagoktól kapott utasítások nyomán hangolta össze tevékenységét a további tagokkal és a harmadik országbeli személyekkel.

[76] Ekként fel sem merülhet, hogy a mintegy 25 tagú migráncsoport spontán bolyongva, véletlenül jutott volna – az általuk korábban nem is ismert terhelt elérhetőségi adatainak birtokában – pontosan arra a földrajzi pontra, ahová a terheltet küldték ugyanabban az időben az ismeretlen feletteseik. Ezen, a terhelt által is felismert körülmények talaján pedig a terhelt szükségképpen átlátta a részvételével működő tevékenység és elkövetői kör hosszú távra szervezett, hierarchikus jellegét és működésének konspiratív mivoltát.

[77] A bünszervezet valamennyi törvényi ismérvének megfeleltethető életbeli tények ismeretében pedig a bünszervezeti elkövetés tudata sem kérdőjelezhető meg a terhelt részéről.

[78] Mindezek alapján az alapügyben eljáró bíróságok helyes anyagi jogi következtetést levonva jutottak arra a következtetésre, hogy a terhelt tekintetében a bünszervezetben elkövetés fogalmi elemei teljesültek, ezért az alapügyben eljáró bíróságok a Btk. szabályaival összhangban szabtak ki büntetést a terhelttel mint bünszervezetben elkövetővel szemben.

[79] Ebből következően a terhelt védője alaptalanul hivatkozott felülvizsgálati indítványában a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont – helyesen – második fordulatában foglalt felülvizsgálati ok beálltára.

[80] 4. A kifejtett érvek mentén a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[81] A felülvizsgálati eljárás során fordítói díjként felmerült bűnügyi költséget a Be. 664. § (1) bekezdésének második mondata alapján az állam viseli.

[82] A Kúria – a Kúria elnöke számára a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezése nyomán – öttagú tanácsban járt el.

[83] **IV.** A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[84] Az ugyanazon jogosult általi ismételt indítvány előterjesztésének tilalma, illetve az azonos tartalmú indítvány ismételt előterjesztésének tilalma a Be. 652. § (6) és (7) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdése alapján az ilyen indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2023. szeptember 28.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Metzinger Márton s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró